

AMBANDSrøddir

Nýggj vegleiðandi fólkaatkvøða

Lat okkum fáa fólkaatkvøðu heldur enn primitivan nevabardaga, sum Finnbogi Ísaksson mælir til

Tað er hugstoytt hjá mongum føroyingi at hoyra teir loysingar sinnað meyla um blokkstuðulin, sum er ein partur av tí, ið ríkiseindin gevur.

Fyri 1995 er tann danski stuðulin kr. 868.400.000,00.

Tað hevði verið áhugavert at fingið greiðu á, hvaðani vit skuldu fingið inntøkurnar til samfelagið, um blokkurin ikki var.

Tingmaður Tjóðveldisfloksins Heini O. Heinesen sigur, at allar tær vanlukkur,

sum hendar eru føroyska samfelagnum, tær eru komnar av ríkisfelagsskapinum.

Tá ið lögtingsmál nr. 24/1994 um kanning av samanleggingini av Sjóvinnubankanum og Føroya Banka var til viðgerðar, tá hoyrdu vit sama meyllið frá Finnboga Ísakssyni, men hesin demagouur fór nógv longur enn Heini O. Heinesen.

Hann sigur m. a.: »Tað vóru fyrst og fremst danskarar, sum kúgaðu tann

fólkavilja, sum kom til sjóndar 14. september 1946. Tað eru danskarar, sum hava alla skylduna av teirri vanlukkustøðu, okkara samfelag er komið í. Tá ið Heimastýrið varð sett í verk, fór fram eitt so umfangandi fólkarrættarligt, statsrættarligt og juridiskt svans, at tað einsamalt hevði uppiborið eina dómarráðgjafi.

Fleiri loysingarsinnað sigar, at tað samanum kemur, fáa danir figgarljaga líka nógv burtúr ríkisfelagsskapinum sum føroyingar fáa, jú, men er tað ikki just tað, vit kalla eina góða og positiva avtalu, har báðir partar siggia fyrimunir?

Vit hava so mangan hoyrt hetta postu-latið áður, men tað er ikki ríkisfelagsskapurin, sum hevur eyðrænt fiskagrunnarnar – tað er ikki ríkisfelagsskapurin, sum er orsök in til stóru lán-tokurnar – og tað er ikki ríkisfelagsskapurin, sum kreivur, at vit ar um ár brúka meira enn vit vinna.

Og um eingin blokkstuðul var, høvdu enn fleiri verð arbeiðsleys og helst fleiri føroyingar fluttir av landinum.

Tað er eisini ein lög in tankagongd hjá teimum loysingarsinnaðu, tá teir tosa um størri frælsi og sjálvræði, men samstundis siga nei takk til at fremja yvirtøkurnar við gjaldsskyldu. Teir halda, at tað er í lagi, at danir fram-haldið gjalda.

Fleiri loysingarsinnað sigar, at tað samanum kemur, fáa danir figgarljaga líka nógv burtúr ríkisfelagsskapinum sum føroyingar fáa, jú, men er tað ikki just tað, vit kalla eina góða og positiva avtalu, har báðir partar siggia fyrimunir?

Vit plaga at rósa islendinum um fyri broðrasinni, tí Ísland er einasta landið, sum letur okkum fiskuttan at fáa nakað afturfyri, og rætt er tað – teir vísa gott broðrasinni?

Danir lata okkum nær við 900 mill. um árið – er tað ikki eisini at vísa broðrasinni?

Tað, sum er galið við blokkstuðulinum er, at hann kom, áðrenn vit vóru búgvín at taka ímóti honum, og at hann hevur verið illa umsitin.

Brúka vit felagsskapin positivt, her væl til at venda gongdini rætta vegin aftur, men slíkt tos frá Finnboga Ísakssyni og aðrar líkandi niðurgeringar av okkara størsta samarbeiðspartnara ger, at broytingin kemur í drag.

Sum tað so ofta áður er sagt, er ríkisfelagsskapurin so nógv annað enn pengar, men er ikki stundin komin, har vit stæða tí afturvendandi meyllinum um fyrimunir og vansar við verandi ríkisfelagsskapi?

Hetta kjak, sum nú skjótt hevur vart í 50 ár, loysir ongur trupulleikar, men gevur bert óneyðugar miskiljingar partanna millum og eisini millum føroyingar sjálvar. Hví brúka so nógv tíð og orku til tað, sum skilir, heldur enn til tað, sum savnar?

Vit kunnu taka undir við sjónarmiðinum hjá Regin Eikholm, ið mælir til, at vit nú taka eina vegleiðandi fólkaatkvøðu um støðu okkara í ríkisfelagsskapinum, ið kundi giðið okkum eina ábending um fólksins vilja.

Greinin hjá Regin Eikholm, sum stóð í Sosialinum tann 18. januar í ár er væl skrivað og beinrakín, hann skrivur m. a., so leiðis um ríkisfelagsskapskjakið: »Harða kjakið hevur til tíðir borðið brá av fundamentalistiskum undirtónum, eins og vit kenna tað frá øðrum fanatiskum aktorum, sum í síni sjálvsøkni ikki ynskja at skilja ímillum realpolitiska veruleikan og evintýrkingu dreymaverðina«.

Framhald av tí drúgva kjakinum um loysing ella ikki loysing, um fólkaatkvøðuna í 1946 ella um Bergen sáttmálan, er nyttuleyst og elvir bert til split millum føroyingar.

Latið heldur fólk ið tala, so viðurskiftini millum Føroyar og Danmark aftur kunnu gerast meira virðilig og uppbyggjandi.

Vit kunnu ikki framhaldandi bert

yppa øksl, tá ið Finnbogi Ísaksson og hansara samsintu niðurgera verandi samstarv millum Føroyar og Danmark, teir umboða hóast alt ein stóran part av Føroya fólk. Ídag er tað ein minnluti í lögtinginum, sum tekur undir við verandi heima-stýrslóg, men er tað eisini ein minnluti millum fólk ið?

ft-

AMBANDSrøddir

Í Haag ræður líka ofta tilvildin sum rættvísi

– Ikki vis í at vit fáa okkara ynski uppfyllt í spurninginum um mark millum Bretland og Føroyar, sigur Helena Dam á Neystabø, formaður í marknaðarnevnd lögtingsins

PÓL A KLETTI

Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharri, hevur vegna danska partin av føroysku/donsku neyvndini, sum ringast við bretar um mark milli Bretland og Føroyar í donsku fjølmíðinum sagt, at stundin nú er komin at royna málið í altjóða dómstólum í Haag.

Við sjónvarpi tisdaginn segið Arní Olafsson, formaður í donsku/føroysku samráðingarnyvndini, at stundin nú er komin at vita, hvar ein flýtur í marknamálinum, tí oljáhugamálið leika nú eisini á. Og at gera nakað munagott á tí oknum uttan at vissar er fingin fyri

Helena Dam á Neystabø. – Eg skilji orð forsætisráðharrans sum eini bóð til bretar um at vera sinnaði til at finna eina samráðingarløysn nú og ikki draga málið longri út. Sjálvi eri eg ivasom, um tað er rætt av føroyingum nú at krevja málið fyrri dómstólin í Haag

ognarrættinum til undirgrundina, ber illa til.

Annars hevur Arní Olafsson áður við fjølmíðarnar mælt til at fara spakuliga um hurðarnar og heldur miða ímóti eina góðari løysn enn eina skjótari løysn. Men nú má so herja ella bresta á næsta samráðingarfundinum við bretar í London í næsta mánaði.

Men áðrenn tað fer Ed-mund Joensen, lögmaður, sum umstur marknaðarløysn fyrst í komandi mánaði at hava fund við bretska uttanríkisráðharran, Douglas Hurd, um málið. Hesi fundur verður í Keyptmannahavn. Hann skuldi vera í november síðsta ár, men varð útsetur.

Helena Dam á Neystabø, lögtingslimur, er formaður í marknaðarnevnd lögtingsins. Og í eini viðmerking, Dimmalætting hevur biðið hana um í sambandi við orð danska forsætisráðharrans, sigur hon.

Eg skilji orð forsætisráðharrans sum eini bóð til bretar um at vera sinnaði til at finna eina sam-

ráðingarløysn nú og ikki draga málið longri út. Sjálvi eri eg ivasom, um tað er rætt av føroyingum nú at krevja málið fyrri dómstólin í Haag.

Spurningurin hvør stendur sterkan, føroyingar ella bretar, við dómstólin í Haag, er ikki eyðsvaraður. Vanligt er, at fiskimark og undirgrundarmark fylgast og at miðjuprinsippið í okkara føri tí átt at verð fylgt. Lögfrøðiliga skulu liggja heilt serliga grundir fyrri ikki at fylgja hesi manganongd, men Helena Dam á Neystabø heldur dómstólin ofta viðgera málið sera tilvildarliga. Jan Mayen-dómur heldur hon vísa, at tilvildin ráddi meira enn rættvísi.

Hóast argumentini eru nógv greið, so deila teir, sum tilvildarliga tala um dómarrátt, eftir tí, sum teir meta vera rætt og rimligt. Og tá kann ein spyrja seg sjálvan, hvørtví partar, dómarráttir eru í. Eitt er hvat politikkur siga, men eg haldi, at tað er ið hvussu er teir.

sum eiga at taka stigið at beina málið fyrri dómstólin í Haag og ikki embetsmennirnir, ið samráðast, sigur Helena Dam á

Neystabø. Hon heldur, at føroyingar mugu gera upp við seg sjálvar, um teir eru til reiðar at góðtaka dómstólin í Haag ella ikki. Íslendingar vóru ivasamir í tokstakstónum, segdu, at

teir ikki fóru at leggja sitt livsgrundarløg undir altjóða dóm.

Tað er hatta, sum er eitt sindur álvarsamt, at «gambla» við sjálvum livsgrundarlögnum, sigur Helena Dam á Neystabø.

